

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เนื้อหาที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่องเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม และของใช้ส่วนตัว โดยใช้ชุดการสอนกับการสอนปกติ ผู้วิจัยขอเสนอตามลำดับดังนี้

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

2.1.1 ขอบข่ายของหลักสูตรกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

2.1.2 โครงสร้างของหลักสูตรกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

2.1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ - ชีวิต

2.1.4 บทบาทของครูต่อการดำเนินการตามกระบวนการเรียนการสอน กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสื่อการสอนและชุดการสอน

2.2.1 สื่อการสอน

2.2.2 ชุดการสอน

2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้

2.3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.3.2 ความคงทนในการเรียนรู้

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอน

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

2.1.1 ขอบข่ายของหลักสูตรกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดจุดประสงค์ในกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตโดยมีคุณลักษณะ และขอบข่ายดังนี้ (กรมวิชาการ, 2534)

1. มีความเข้าใจพื้นฐานและปฏิบัติได้ถูกต้องในด้านสุขภาพอนามัยทางร่างกาย และจิตใจทั้งส่วนบุคคลและส่วนรวม
 2. มีความรู้และทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับสังคมและธรรมชาติ นิสยไฟหาความรู้อยู่เสมอ
 3. สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง
 4. มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สามารถนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้
 5. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม
 6. มีความเข้าใจเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
 7. เข้าใจหลักการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยตระหนักในหน้าที่ ความรับผิดชอบปฏิบัติในขอบเขตแห่งสิทธิเสรีภาพ
 8. มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และความเป็นเอกราชของชาติ เทอดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- ขอบข่ายของกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตจึงครอบคลุมทั้งปัญหาความต้องการของชีวิต ธรรมชาติแวดล้อม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการปกครอง เหมาะที่จะใช้เป็นแกนสำหรับบูรณาการกับกลุ่มวิชาอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี และมีอัตราเวลาเรียนในแต่ละระดับชั้นกำหนดไว้โดยประมาณดังนี้

ตารางที่ 1 อัตราเวลาเรียนของกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

มวลงประสบการณ์	อัตราเวลาเรียนโดยประมาณ					
	ป.1-2		ป.3-4		ป.5-6	
	ร้อยละ	คาบ/ปี	ร้อยละ	คาบ/ปี	ร้อยละ	คาบ/ปี
กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	15	450	20	600	25	750

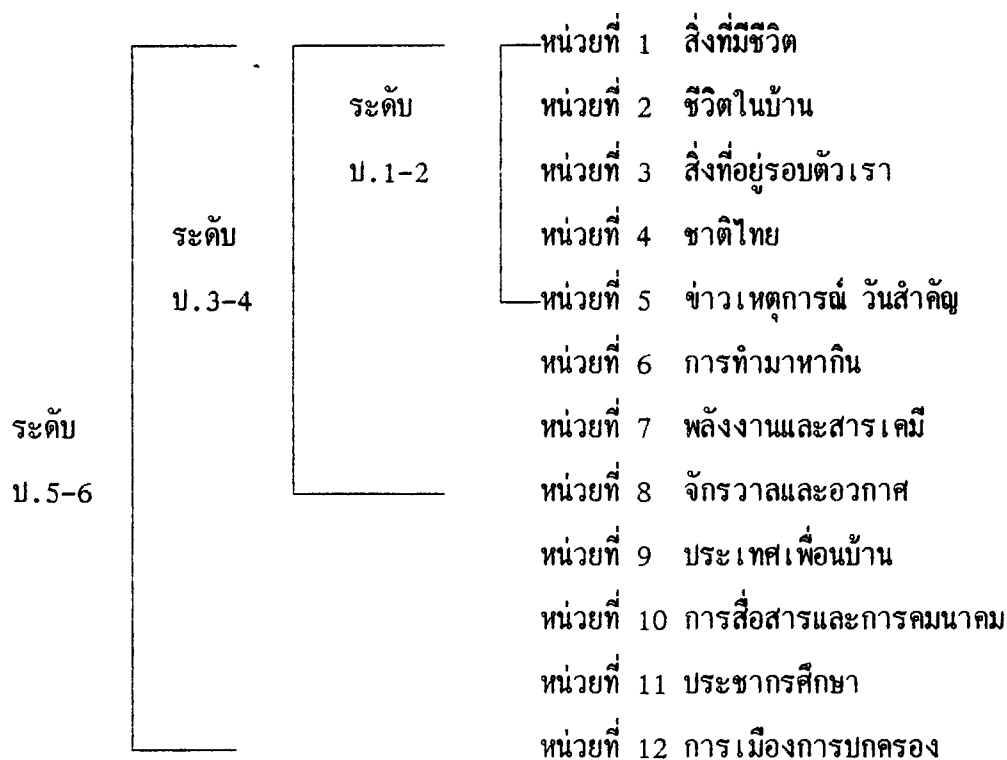
หมายเหตุ เวลาเรียนคาบละ 20 นาที 1 ชั่วโมงเท่ากับ 3 คาบ

2.1.2 โครงสร้างของหลักสูตรกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

เนื้อหาของวิชาสังคมศึกษาได้บูรณาการไว้ในกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ซึ่งกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มีโครงสร้างและมีลักษณะเฉพาะที่เห็นได้อย่างชัดเจน 4 ประการคือ (จำนง, 2534)

1. **บูรณาการ** ผสมผสานเนื้อหาสาระต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างกลมกลืนและได้สัดส่วน เริ่มต้นจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวแล้วค่อย ๆ ขยายขอบข่ายให้ได้ทั้งส่วนเล็ก และส่วนกว้างออกไปทีละน้อย ๆ ตามทักษะและประสบการณ์ของนักเรียนที่เป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน
2. **สร้างเสริมทักษะและกระบวนการ** ที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตหรือนักเรียนจะได้รับการฝึกฝน เพื่อให้เกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญต่อการแก้ปัญหาของชีวิต รวมทั้งทักษะทางสังคม ได้แก่ การปรับตัว การเลือก การวินิจฉัยความถูกต้อง และการตัดสินใจ เพื่อให้เป็นคนที่มีความสามารถ คิดเป็น คือ คิดดี คิดถูก และนำไปปฏิบัติได้จริง
3. **ความเป็นพลเมืองดี** คือให้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีวินัยในตนเอง เป็นคนมีน้ำใจที่จะเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ มีความรู้ความสนใจว่าควรจะทำอะไรให้แก่ชาติบ้านเมือง จึงจะทำให้เราอยู่ร่วมกันได้ด้วยความสงบสุข มีเจตคติที่ดีต่อตนเอง ต่อสังคม และความเป็นคนไทย และต้องการปลูกฝังให้มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และองค์พระมหากษัตริย์
4. **สร้างสุขนิสัยที่ดี** ให้มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์รวมทั้งการช่วยดูแลรักษาย่านเมืองให้สะอาด อนุรักษ์ธรรมชาติและสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันและกำจัดมลพิษที่จะเกิดต่อตนเองและต่อส่วนรวม

โครงสร้างของเนื้อหาที่กำหนดเป็นหน่วยต่าง ๆ โดยคำนึงถึงประสบการณ์ในแต่ละระดับเป็นสำคัญ จัดเป็น 3 ระดับคือ ระดับประถมศึกษาปีที่ 1-2 ระดับประถมศึกษาปีที่ 3-4 และระดับประถมศึกษาปีที่ 5-6 โดยมีโครงสร้างดังภาพที่ 1 (ลัดดา, 2534)

ภาพที่ 1 แผนภูมิโครงสร้างของหลักสูตรกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

จากโครงสร้างของหลักสูตรกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในระดับประถมศึกษา 1-2 จะเป็นเนื้อหาเกี่ยวข้องกับชีวิตโดยตรงได้แก่ สุขภาพอนามัย การปฏิบัติตนในครอบครัว ในโรงเรียน ชุมชน ระดับประถมศึกษาปีที่ 3-4 เนื้อหาจะขยายออกไปในเรื่องของการประกอบอาชีพในชุมชน การทำมาหากินจนถึงเรื่องจักรวาล อวกาศ และในระดับประถมศึกษาปีที่ 5-6 เนื้อหาจะขยายกว้างออกไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ประชากรศึกษา รวมไปถึงเรื่องการเมืองการปกครอง

จึงเห็นได้ว่าขอบข่ายของกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ครอบคลุมถึงสิ่งที่จำเป็นในชีวิต ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และรวมถึงการปกครอง และมีส่วนสัมพันธ์กับโครงสร้างของหลักสูตรโดยตรง ซึ่งโครงสร้างของหลักสูตรได้ผสมผสานเนื้อหาที่กำหนดไว้ในขอบข่ายของกลุ่มวิชา โดยจัดเป็นหน่วยประสบการณ์ มีจำนวน 12 หน่วยเนื้อหา และกำหนดหน่วยเนื้อหาอย่างเหมาะสมไว้ในแต่ละระดับชั้นการศึกษา คือระดับประถมศึกษา 1-2 ครอบคลุม 5 เนื้อหา ระดับประถมศึกษา 3-4 ครอบคลุม 8 เนื้อหา และระดับประถมศึกษา 5-6 ครอบคลุมหมดทั้ง 12 เนื้อหา

2.1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นมีความจำเป็นต่อการเรียนการสอนอย่างยิ่ง เพราะมุ่งเน้นผลประโยชน์แก่นักเรียนโดยตรง เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วครูจะต้องพยายามนำกิจกรรมการเรียนการสอนมาใช้ในกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งลักษณะของกิจกรรมการเรียนการสอนมีรายละเอียดดังนี้ (ตัญญู, 2534)

1. กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน เป็นกิจกรรมเริ่มต้นของการเรียนการสอนที่จะกระตุ้นความสนใจให้แก่ นักเรียน ให้สนใจที่จะเรียนบทเรียนเรื่องใหม่ หรือจะโยงความรู้เก่าสู่ความรู้ใหม่ ระยะเวลาในการใช้ไม่มากนักประมาณ 5-10 นาที กิจกรรมในขั้นนี้จะค่อนข้างเร้าใจ เช่น กิจกรรมทายปัญหา เล่นิทาน การแสดงบทบาทสมมติ เพลง เกม สันทนาการ

2. กิจกรรมขั้นปฏิบัติการ เป็นกิจกรรมหลักที่จะให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมระดับบทเรียนในกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตนั้นส่วนใหญ่จะนิยมแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม บางครั้งเป็นรายบุคคล แล้วแต่ข้อจำกัดของกิจกรรมนั้น ๆ กิจกรรมที่นำมาใช้ในขั้นนี้ได้แก่ เกมสถานการณ์จำลอง การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ การศึกษานอกสถานที่ การสัมภาษณ์ การแสดงบทบาทสมมติ ชุดการสอน การทำโครงการ

3. กิจกรรมขั้นสรุปเน้นกิจกรรมที่อยู่ในลักษณะของการเสริมประสบการณ์ ช่วยทบทวนความรู้ของนักเรียนให้ได้รับความคิดรวบยอด สรุปสาระสำคัญของบทเรียน เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดป้ายนิเทศ การเล่นเกม การชมวิดิทัศน์ การทำรายงาน การอ่านแผนภูมิ แผนที่ การสนทนาร่วมกัน

ลัดดา (2534) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนการสอน ช่วยสนองความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคนได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากนักเรียนมีความแตกต่างกันโดยธรรมชาติ กิจกรรมการเรียนการสอนหลากหลายจะช่วยให้ นักเรียนเรียนรู้ได้ตามความสามารถของตนเอง

2. กิจกรรมการเรียนการสอน ช่วยให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนให้เกิดความรู้สึกแก่นักเรียนว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนและอยู่ในฐานะของผู้ที่มีความสามารถในการแสดง

3. กิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์หาคำเหตุผลไม่ด่วนตัดสินใจอะไรลงไปทันที ซึ่งสรุปได้ว่าทำให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น นั่นเอง

4. กิจกรรมการเรียนการสอน จะช่วยพัฒนานักเรียนทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา การจัดกิจกรรมในลักษณะที่ให้นักเรียนได้เคลื่อนไหวบ่อย ๆ ได้ระบายอารมณ์จากการแสดง ได้ทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ ได้ซักถามปัญหาข้อสงสัย ได้มีการแสวงหาความรู้โดยจัดกิจกรรมกลุ่ม จึงเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับนักเรียนวัยประถมศึกษา

5. กิจกรรมการเรียนการสอนจะช่วยลดความเบื่อหน่ายในบทเรียนที่จำเจ เพราะมีความหลากหลายในเทคนิควิธีการ นักเรียนจะสนุกสนานได้เปลี่ยนบรรยากาศ

กิจกรรมการเรียนการสอนนั้นว่ามีความสำคัญและเป็นประโยชน์สำหรับผู้เรียนโดยตรง ซึ่งครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนจนครบ 3 ลักษณะ เพราะแต่ละกิจกรรมมีความเกี่ยวเนื่อง และสัมพันธ์กันอย่างเป็นขั้นตอนคือ กิจกรรมชั้นนำเข้าสู่บทเรียนช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจและมีความพร้อมที่จะเรียน กิจกรรมขั้นปฏิบัติการช่วยให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ กิจกรรมหลักตามที่ระบุไว้ในจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม กิจกรรมขั้นสรุปเป็นกิจกรรมสุดท้ายที่ช่วยสรุปสาระสำคัญของบทเรียน ช่วยทบทวนให้นักเรียนเกิดมโนภาพจากกิจกรรมที่หลากหลายทั้งรูปแบบและวิธีการจึงจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี

2.1.4 บทบาทของครูต่อการดำเนินการตามกระบวนการเรียนการสอนกลุ่มวิชา สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะเนื้อหาวิชามีขอบเขตครอบคลุมกว้างขวาง ดังนั้นการจะจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีความสนใจ ตั้งใจเรียน เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุผลตามความมุ่งหมาย จึงกระทำได้อย่างยากยิ่ง ครูจึงต้องพยายามคิดค้นหาวิธีการที่จะถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้เรียนอย่างได้ผล ลัดดา (2534) ได้เสนอเทคนิควิธีการสอนตามกระบวนการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. การคุมชั้นเรียน ในการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา นักเรียนมีความสนใจเรียนในระยะสั้น ดังนั้นแต่ละกิจกรรมไม่ควรใช้เวลาเกิน 20 นาที การจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนในแต่ละขั้นตอน เช่น ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นปฏิบัติการและขั้นสรุปกิจกรรม ครูควรกำหนดเวลาให้เหมาะสมเพราะสิ่งเหล่านี้มีผลต่อการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างมาก

2. การจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ครูควรวางแผนการสอนด้วยการบรรยายมากเกินไป ควรใช้วิธีสอนโดยการยิ่ดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง และให้

นักเรียนมีส่วนร่วมมากที่สุด เช่น แบ่งกลุ่มให้อภิปราย แสดงบทบาทสมมติ จัดนิทรรศการ การใช้ชุดการสอนที่นักเรียนสามารถเรียนด้วยตนเอง หรือให้นักเรียนช่วยผลิตสื่อและเตรียมสื่อ

3. สร้างความสนใจด้วยการใช้สื่อต่าง ๆ เกม หรือกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อให้ นักเรียนกระตือรือร้น สนใจที่จะเรียนในเนื้อเรื่องที่จะสอน เพราะถ้านักเรียนมีความสนใจ เมื่อเริ่มเรียนแล้ว การเรียนย่อมต่อเนื่องไปในทางที่ดี

4. ครูควรเลือกเหตุการณ์ที่กำลังอยู่ในความสนใจของคนทั่วไป มาเกริ่นนำเพื่อ โยงสัมพันธ์กับเรื่องที่สอน หรือนำเรื่องที่เกิดขึ้นมาอภิปรายสนทนาร่วมกัน

5. สถานที่ที่ใช้ในการสอน ไม่ควรจำเจอยู่ภายในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว ควร ใช้สถานที่ภายนอกห้องเรียนบ้าง เช่น การค้นคว้าที่ห้องสมุด การสำรวจความสะอาดของ โรงเรียน การสัมภาษณ์คนในชุมชน การไปฟังวิทยากรบรรยาย หรือบางครั้งอาจให้นัก เรียนได้ปฏิบัติจริง เช่น การใช้บริการสหกรณ์ร้านค้า หรือการสร้างสถานการณ์จำลองให้ ทดลองปฏิบัติ

6. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูควรพยายามที่จะจัดให้มีความหลากหลาย ในเรื่องของรูปแบบและวิธีการ การสอนที่ใช้รูปแบบและวิธีการเดียวกันตลอดจะทำให้ นักเรียนเบื่อหน่าย เช่นครูควรใช้สถานการณ์จำลองสอนเรื่องการสหกรณ์หรือใช้การสัมภาษณ์ คนในชุมชนสอนเรื่องอาชีพต่าง ๆ เป็นต้น

จึงอาจสรุปได้ว่า บทบาทของครูนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนการสอน เพราะครูคือผู้กำกับดูแลให้กิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีระบบ และเป็นไปตาม ขั้นตอน และครูยังเป็นผู้นำเทคนิควิธีการสอน ตลอดจนกระบวนการสอนได้แก่ การควบคุม ชั้นเรียน การเลือกจัดกิจกรรม การใช้สื่อการสอน การนำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจ และ การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการเรียนการสอนทุกครั้ง ล้วนมีประโยชน์ทั้งสิ้น ซึ่งเป็น สิ่งสำคัญที่สุดของการเรียนการสอน และเป็นผลที่ทำให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ ที่ตั้งไว้ และมีประสิทธิภาพมากที่สุด

2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสื่อการสอนและชุดการสอน

2.2.1 สื่อการสอน

2.2.1.1 ความหมายของสื่อการสอน

สื่อการสอนคือตัวกลางที่ช่วยถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจ และเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วตามจุดมุ่งหมาย และมีประสิทธิภาพ ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

กิดานันท์ (2536) ได้ให้ความหมายไว้ว่าสื่อการสอน หมายถึงตัวกลางที่ช่วยนำและถ่ายทอดข้อมูลความรู้จากผู้สอนหรือจากแหล่งความรู้ไปยังผู้เรียน เป็นสิ่งช่วยอธิบายและขยายเนื้อหาบทเรียนให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจ เนื้อหาได้ง่ายขึ้น เพื่อบรรลุถึงวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้

พิมพ์ใจ (2535) ได้ให้ความหมายไว้ว่าสื่อการสอน หมายถึงวัสดุ อุปกรณ์ รวมทั้งวิธีการที่ผู้สอนนำมาใช้เพื่อสื่อความหมาย สิ่งที่ผู้สอนประสงค์จะส่งหรือถ่ายทอดไปยังผู้เรียน ทำให้การเรียนรู้การสอนบรรลุผลตามเป้าหมายตามที่ได้ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

ชัยยงค์ (2535) ได้ให้ความหมายไว้ว่าสื่อการสอน หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการ และเป็นสื่อกลางที่จะก่อให้เกิดกิจกรรมที่ต้องการได้

สมหญิง (2534) ได้ให้ความหมายไว้ว่าสื่อการสอน หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ รวมทั้งวิธีการที่ผู้สอนจะนำไปใช้ในการสอนเพื่อสื่อความหมายที่ผู้สอนประสงค์จะส่งหรือถ่ายทอดไปยังผู้เรียน เพื่อให้การเรียนรู้การสอนมีประสิทธิภาพ และบรรลุผลตามที่ได้ตั้งเป้าหมายได้เที่ยงตรงและรวดเร็ว

ไชยยศ (2533) ได้ให้ความหมายไว้ว่าสื่อการเรียนการสอน หมายถึงสิ่งต่าง ๆ ที่ผู้สอนและผู้เรียนนำมาใช้ในระบบการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วาสนา (2533) ได้ให้ความหมายไว้ว่าสื่อการสอน หมายถึง ตัวกลางหรือเป็นสะพานเชื่อมโยงที่สำคัญยิ่ง เพื่อให้ผู้สอนนำความรู้ไปสู่ผู้เรียน และผู้เรียนก็ต้องใช้สื่อเพื่อการเรียนรู้ จึงมีประโยชน์ต่อผู้สอนและผู้เรียน เพื่อผลทางการศึกษาอันจะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

จากความหมายของสื่อการสอนที่กล่าวมาแล้วจึงอาจสรุปได้ว่า สื่อการสอนหมายถึง สิ่งใดก็ตามที่บรรจุความรู้เพื่อให้ผู้สอนถ่ายทอดความรู้นั้นไปสู่ผู้เรียน และผู้เรียนสามารถ เข้าใจในเนื้อหาได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากที่สุด

2.2.1.2 ประเภทของสื่อการสอน

De Kieffer (1965) ได้แบ่งประเภทของสื่อออกเป็น 3 ประเภทตามลักษณะที่ใช้ ซึ่งเรียกว่าเป็นโสตทัศนูปกรณ์ (Audio-visual aids) ได้แก่

1. สื่อประเภทฉาย (Projected aids) ได้แก่ เครื่องฉายแผ่นโปร่งใส เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายสไลด์ และวัสดุที่ใช้นาย
2. สื่อประเภทไม่ใช้เครื่องฉาย (Nonprojected aids) ได้แก่ ภาพนิ่ง แผนภูมิ ของจริง ของจำลอง
3. สื่อประเภทเสียง (Audio aids) ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง วิทยุ แผ่นเสียง

Brown, Lewis และ Harclerod (1985) กล่าวว่า นอกเหนือจากวัสดุและ อุปกรณ์ทั้งหลายที่สามารถเสนอความรู้ให้แก่นักเรียนจนเกิดความรู้ที่นับเป็นสิ่งที่ดีแล้ว กิจกรรมต่าง ๆ เช่น การศึกษาจากการศึกษานอกสถานที่ การแสดงบทบาท นาฏการ การสาธิต นิทรรศการ ก็นับเป็นสื่อการสอนด้วย

Dale (1969) ได้กล่าวจำแนกถึงสื่อตามลำดับชั้นความแตกต่างของประสบการณ์ โดยจัดลำดับเป็นกรวยประสบการณ์ (Cone of experiences) โดยเริ่มตั้งแต่ ประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมมากที่สุดเป็นลำดับแรก ได้แก่ ประสบการณ์ตรง ประสบการณ์รอง ประสบการณ์นาฏการหรือการแสดง การสาธิต การศึกษานอกสถานที่ นิทรรศการ โทรทัศน์ ภาพยนตร์การบันทึกเสียง วิทยุ ภาพนิ่ง ทัศนสัญลักษณ์ และวจนสัญลักษณ์

ชัยยงค์ (2535) ได้กล่าวถึงประเภทของสื่อที่ต้องใช้ครั้งละหลายชนิดหรือที่เรียกว่า สื่อประสม (Multi-media) โดยจำแนกไว้ดังนี้

1. จำแนกตามจุดมุ่งหมายและลักษณะการใช้
 - 1) ใช้เพื่อจุดมุ่งหมายหลายอย่าง ซึ่งมักจัดอยู่ในรูปของสื่อหลายชิ้นมาอยู่ร่วมกัน แล้วใช้สอนได้หลายเรื่องเรียกว่า ชุดอุปกรณ์ (Kit) เช่น ชุดอุปกรณ์วิทยาศาสตร์ใช้สอน การแยกน้ำด้วยไฟฟ้าก็ได้ สอนการผสมสารเคมีบางอย่าง เพื่อพิสูจน์สมการเคมีก็ได้

2) ใช้เพื่อจุดมุ่งหมายเฉพาะอย่าง สื่อประสมประเภทนี้มักจัดอยู่ในรูปสื่อหลายชนิดมารวมกันแต่สอนได้เพียงเรื่องเดียวเรียกว่า ชุดการสอน (Package) เช่นชุดการสอนเรื่อง กบ จะนำไปสอนเรื่องเขียดไม่ได้

2. จำแนกตามลักษณะของสื่อและลักษณะการใช้

1) การสอนโดยใช้สื่อประสม เป็นการสอนที่ใช้สื่อหลายอย่างทั้งสื่อที่เป็นวัสดุและอุปกรณ์

2) การเสนอสื่อประสม (Multi-media presentation) เป็นการเสนอสื่อประเภทฉาย เช่น สไลด์ ภาพยนตร์ ควบคู่กับสื่อเสียง เช่น แผ่นเสียงหรือเทปบันทึกเสียง โดยฉายบนจอตั้งแต่ 2 จอขึ้นไป

3. นอกจากนั้นยังได้มีการจำแนกสื่อประสมออกเป็น

1) สื่อเบา ได้แก่ สื่อประสมที่ไม่ต้องใช้เครื่องมืออุปกรณ์ เช่น ชุดการสอนทางไกล บทเรียนสำเร็จรูป เป็นต้น

2) สื่อหนัก ได้แก่ สื่อประสมที่ต้องใช้กับเครื่องฉายและเครื่องเสียง เป็นต้น

นอกจากนี้ สุพรรณพรหม (2527) ได้กล่าวว่า สื่อประสมอาจแบ่งออกตามลักษณะการประสมสื่อ และลักษณะการใช้ได้ดังนี้

การประสมสื่อที่เป็นวัสดุ อุปกรณ์ และกระบวนการเข้าร่วมกัน โดยใช้สำหรับการเรียนการสอนปกติทั่ว ๆ ไป เช่น ชุดอุปกรณ์ ชุดการเรียนการสอน บทเรียนแบบโปรแกรม โปรแกรมสไลด์ การเรียนแบบศูนย์การเรียน เป็นต้น สื่อประสมแต่ละชนิดที่จัดอยู่ในประเภทนี้มีหลักการ และลักษณะเด่นแตกต่างกันออกไปได้แก่

1. สามารถให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ด้วยตนเอง คือ ได้ร่วมในการกระทำหรือร่วมกิจกรรม เป็นการเข้าใจแก่ผู้เรียน เช่น บทเรียนโปรแกรม การเรียนแบบศูนย์การเรียน ชุดอุปกรณ์

2. สามารถให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถ และความแตกต่างของแต่ละบุคคล เช่น บทเรียนแบบโปรแกรม ชุดการสอน

3. สามารถให้ผู้เรียนใช้เรียนด้วยตนเอง หรือสามารถใช้เมื่อขาดครูได้ เช่น บทเรียนแบบโปรแกรม ชุดการสอนรายบุคคล

4. สามารถให้ผู้เรียนได้รับผลตอบรับกลับทันที และได้รับความรู้สึภาคภูมิใจในความสำเร็จ เช่น บทเรียนแบบโปรแกรม การเรียนแบบศูนย์การเรียน

5. สามารถใช้ประกอบการศึกษาระยะไกลให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ชุดการสอนทางไกลสำหรับศึกษามวลชน
6. สามารถใช้ส่งเสริมสมรรถภาพของครู เช่น ชุดการสอนประกอบด้วยคำบรรยาย
7. สามารถให้ผู้เรียนฝึกความรับผิดชอบและการทำงานเป็นกลุ่ม เช่น การเรียนแบบศูนย์การเรียน กลุ่มสัมพันธ์

สรุปได้ว่าสื่อการสอนแต่ละประเภทมีคุณสมบัติแตกต่างกันออกไป ทั้งระบบและวิธีการเพื่อช่วยเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้เรียน การเลือกใช้สื่อหลายชนิด หรือใช้วิธีการหลายรูปแบบจึงเท่ากับช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เร็วขึ้น จำได้ดีขึ้น และจำได้นานกว่าการสอนปกติ สื่อการสอนจะมีคุณประโยชน์มากเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับผู้สอนที่จะเลือกมาใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนโดยสอดคล้องกับกิจกรรม จำนวนผู้เรียน ความสนใจ และการมีส่วนร่วมของผู้เรียน จึงจะทำให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ และมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

2.2.1.3 คุณค่าของสื่อการสอน

Erickson และ David (1972) กล่าวว่าสื่อการสอน มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะสามารถตอบสนองการเรียนการสอนที่มีผู้เรียนเป็นกลุ่มใหญ่ได้ดีกว่าการใช้วิธีการสอนแบบบรรยายสื่อการสอนจึงมีความสำคัญดังนี้

1. สื่อการสอนช่วยจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนมากขึ้น
2. สื่อการสอนช่วยให้ครูจัดเนื้อหาวิชาได้อย่างมีความหมาย
3. สื่อการสอนช่วยครูในการแนะนำและควบคุมผู้เรียนให้มีพฤติกรรมในทางที่พึงปรารถนา

4. สื่อการสอนช่วยครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ในรูปแบบต่าง ๆ
5. สื่อการสอนช่วยให้ครูสอนได้ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้
6. สื่อการสอนช่วยให้ครูสอนเนื้อหาได้ง่ายขึ้น
7. สื่อการสอนช่วยให้ครูสอนได้รวดเร็ว และถูกต้องมากยิ่งขึ้น

Gerlach และ Ely (1971) ได้อธิบายคุณลักษณะพิเศษของสื่อการสอน 3 อย่าง คือ

1. สื่อการสอนสามารถบันทึกเหตุการณ์ อดีต ปัจจุบันได้ ดังนั้นจึงอาจจะนำสื่ออันมาใช้ได้อีกในเวลาต่อมา
2. สื่อการสอนอาจจัดขึ้นมาเพื่อเหตุการณ์ที่มนุษย์ไม่สามารถเห็นได้

3. สื่อการสอนอาจใช้ได้กับกลุ่มใหญ่ หรือรายบุคคลในสถานที่แตกต่างกันตามความต้องการ

เบรื่อง (2517) ได้กล่าวถึงคุณค่าของสื่อการสอนไว้ดังนี้

1. ช่วยให้คุณภาพการเรียนรู้ดีขึ้น เพราะมีความจริงจัง และมีความหมายชัดเจนต่อผู้เรียน

2. ช่วยให้นักเรียน เรียนรู้ในปริมาณมากขึ้น ในเวลาที่จำกัด

3. ช่วยให้ผู้เรียนสนใจ และมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการเรียนการสอน

4. ช่วยให้ผู้เรียนประทับใจ และทำอะไรเป็นเร็วและดีขึ้น

5. ช่วยส่งเสริมการคิด และการแก้ปัญหาในขบวนการเรียนรู้ของนักเรียน

6. ช่วยทำให้สิ่งที่เรียนรู้ลำบาก ทำให้เรียนรู้ง่ายขึ้น

7. ช่วยทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จง่ายขึ้น และสอบได้มากขึ้น

8. ช่วยทำให้นักเรียนได้รับความรู้ ความคิดรวบยอดในแนวเดียวกัน

วารินทร์ (2531) และทักษิณา (2530) ได้กล่าวไว้ว่า สื่อการสอนที่ดีเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนได้อย่างต่อเนื่อง สามารถเรียนได้ตามความสามารถของแต่ละบุคคล ทำบทเรียนให้มีความน่าสนใจ ตอบสนองความอยากรู้อยากเห็น ช่วยลดเวลาสอนของครู และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน

Dunn และ Dunn (1972) กล่าวว่า เมื่อเด็กอ่านหนังสือ เด็กจะได้รับความรู้จากการเห็นเพียงอย่างเดียว เมื่อเด็กฟังเสียงจะเป็นเสียงพูด หรือฟังเสียงจากแผ่นเสียง เทปบันทึกเสียง เด็กจะได้รับความรู้จากการฟังเท่านั้น แต่เมื่อมีการใช้สื่อหลาย ๆ อย่าง มาประสมกันในกระบวนการเรียน การเรียนรู้ย่อมจะบังเกิดได้ง่าย และรวดเร็วกว่า ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากทุกคน ถ้าประสบกับการกระทำซ้ำ ๆ ย่อมเกิดการจำได้ แต่ถ้ากระทำซ้ำ ๆ บ่อย ๆ เกินไปย่อมเกิดการเบื่อหน่าย ดังนั้นควรกระทำซ้ำ ๆ อย่างแปรเปลี่ยน โดยการ ใช้สื่อการสอนหลาย ๆ ชนิด ย่อมจะเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนต้องการเรียนรู้มากขึ้น

กิดานันท์ (2536) กล่าวสนับสนุนคุณค่าของสื่อการสอนว่าสามารถใช้ประโยชน์ได้ทั้งกับผู้เรียนและผู้สอนดังต่อไปนี้

สื่อการสอนกับผู้เรียน

1. สื่อการสอนเป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เพราะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเนื้อหาบทเรียนที่ยากซับซ้อนได้ง่ายขึ้น ในระยะเวลาอันสั้น และ

สามารถช่วยให้เกิดมโนภาพในเรื่องนั้นได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

2. สื่อการสอนจะช่วยกระตุ้นและสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน ทำให้เกิดความสนุกและไม่เบื่อหน่ายการเรียน

3. การใช้สื่อการสอนจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกัน และเกิดประสบการณ์ร่วมกันในวิชาที่เรียนนั้น

4. สื่อการสอนช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น ทำให้เกิดมนุษยสัมพันธ์อันดี ในระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง และกับผู้สอนด้วย

5. สื่อการสอนช่วยสร้างเสริมลักษณะที่ดีในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์จากการใช้สื่อเหล่านั้น

6. สื่อการสอนช่วยแก้ปัญหาเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยการจัดให้มีการใช้สื่อในการเรียนการสอนรายบุคคล

สื่อกับผู้สอน

1. การใช้สื่อการสอนต่าง ๆ ในการเรียนการสอนช่วยให้บรรยากาศในการเรียนน่าสนใจยิ่งขึ้น ทำให้ผู้สอนมีความสนุกสนานในการสอนมากกว่าวิธีการที่เคยใช้การบรรยายแต่เพียงอย่างเดียว เป็นการสร้างความเชื่อมั่นในตัวเองให้เพิ่มขึ้นด้วย

2. สื่อการสอนจะช่วยแบ่งภาระของผู้สอนในด้านการเตรียมเนื้อหา เพราะบางครั้งอาจให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากสื่อได้เอง

สรุปได้ว่าสื่อการสอนมีบทบาทสำคัญในการเรียนการสอน เนื่องจากเป็นตัวกลางที่ทำให้การสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าสื่อการสอนนั้นจะอยู่ในรูปแบบใด ก็ล้วนเอื้ออำนวยให้เกิดความสะดวกในการเรียนการสอนทั้งสิ้น เพราะในเนื้อหาบางอย่างอาจต้องใช้สื่อการสอนหลายชนิดมาประกอบกัน สื่อการสอนอย่างหนึ่งอาจใช้เพื่อสร้างความสนใจ ในขณะที่สื่อการสอนอีกอย่างหนึ่งใช้เพื่อก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา ในการใช้อาจใช้สื่อการสอนทีละชนิดมาใช้สอน แต่ในบางครั้งอาจต้องใช้สื่อการสอนหลายชนิดพร้อมกัน การใช้สื่อการสอนหลายชนิดประกอบกันนี้เรียกว่าสื่อประสม ซึ่งผู้สอนควรจะพิจารณานำมาใช้ เพราะเป็นการเพิ่มพูนความรู้ และช่วยขยายประสบการณ์ทำให้บทเรียนมีความเป็นรูปธรรมมากขึ้นกว่าการสอนแบบปกติ ทั้งยังช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนให้น่าสนใจยิ่งขึ้น

๗๗
๕๕
๗ ๗ ๗
๐ ๕

๗ ๖๐๖๒๘
หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่น

25

2.2.2 ชุดการสอน

2.2.2.1 ความหมายของชุดการสอน

ชุดการสอน (Instructional package) เป็นนวัตกรรมการศึกษาที่สามารถนำมาใช้ในระบบการศึกษา เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งนักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

วรกิต และคณะ (2534) กล่าวว่า ชุดการสอน เป็นการใช้สื่อการสอนอย่างหนึ่งในรูปลักษณะของสื่อประสมที่ได้มีการจัดเตรียมไว้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาและประสบการณ์ของแต่ละหน่วยวิชา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โดยที่ผู้เรียนจะเกิดความเข้าใจจากสิ่งที่จัดไว้ในชุดการสอนด้วยตนเองตามลำดับขั้น ซึ่งผู้จัดทำชุดการสอนเชื่อว่าผู้เรียนจะสามารถเข้าใจได้ด้วยตนเอง และมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่มของผู้เรียน ชุดการสอนมักจะจัดไว้ในรูปของกล่องหรือซองเป็นหมวดหมู่ นิยมเรียกว่า "กล่องวิเศษ" ภายในจะบรรจุคู่มือการใช้ชุดการสอน แผนการสอน และสื่อประสมอื่น ๆ ที่ใช้ในการเรียนการสอนในหน่วยเนื้อหานั้น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์กว้างขวางขึ้น การสอนของครูผู้สอนก็เป็นไปอย่างสะดวกสบายราบรื่น และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สมหญิง (2534) กล่าวว่าชุดการสอน หมายถึง ชุดของวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน ที่มีสื่อมากกว่า 1 ชิ้นขึ้นไป และมีความสมบูรณ์เบ็ดเสร็จในตัวเอง

จันทร์ฉาย (2533) กล่าวว่าชุดการสอนเป็นเทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างหนึ่งที่มีการสร้างขึ้นอย่างมีระบบ มีการประสมสื่อและมีขั้นตอนทางวิทยาศาสตร์ โดยนำจิตวิทยาการเรียนรู้มาใช้ ซึ่งคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลคือทางด้านสติปัญญา ความสนใจ ร่างกาย อารมณ์ และสังคม

สันทัตและพิมพ์ใจ (2525) กล่าวว่าชุดการสอน คือการนำระบบสื่อประสมที่สอดคล้องกับเนื้อหาและประสบการณ์ของแต่ละหน่วย มาช่วยให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ชุดสอนนิยมจัดไว้ในกล่อง หรือซองเป็นหมวด ๆ ภายในชุดการสอนประกอบด้วย คู่มือการใช้ชุดการสอน สื่อการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาและประสบการณ์ อาทิ รูปภาพ สไลด์ เทปบันทึกเสียง ภาพยนตร์ขนาด 8 มม. แผ่นคำบรรยาย วัสดุอุปกรณ์การสาธิต และการมอบหมายงานเพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์กว้างขวางขึ้น

ชัยยงค์, สมเชาว์ และสุดา (2521) ได้กล่าวไว้ว่า ชุดการสอน เป็นการนำระบบสื่อประสมที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ของแต่ละหน่วย มาช่วยในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ชุดการสอนนิยมจัดไว้ในกล่องหรือซองเป็นหมวด ๆ ภายในจะประกอบด้วยคู่มือการใช้ ชุดการสอน สื่อการสอน ที่สอดคล้องคลึงกับเนื้อหาและประสบการณ์ เช่น รูปภาพ สไลด์ ภาพยนตร์ เทปเสียง และแผ่นคำบรรยาย

นิพนธ์ (2520) ได้กล่าวไว้ว่า ชุดการสอน คือ การจัดโปรแกรมการเรียนการสอน โดยใช้ระบบสื่อประสม เพื่อให้สนองต่อจุดมุ่งหมายที่ตั้งเอาไว้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และมีความสะดวกที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอน

Brown, Lewis และ Harclerod (1985) ได้กล่าวไว้ว่าชุดการสอนเป็นสื่อประสมที่สร้างขึ้น เพื่อช่วยให้ครูสามารถสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายในกล่องหรือชุดอาจประกอบด้วยเอกสารเพียงอย่างเดียว หรือบางชุดอาจเป็นโปรแกรมที่ประกอบด้วยบัตรคำสั่งให้ผู้เรียนได้เรียนด้วยตนเอง

อาจสรุปได้ว่า ชุดการสอน หมายถึงการนำระบบสื่อประสมที่สอดคล้องกับเนื้อหาและประสบการณ์ของแต่ละหน่วยมาช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจัดไว้เป็นชุดหรือหมวดหมู่ บรรจุไว้ในกล่องหรือซอง สะดวกในการนำไปใช้เพื่อการเรียน การสอน ประกอบไปด้วยสื่อหลายชิ้น และมีความสมบูรณ์เบ็ดเสร็จในตัวเอง

2.2.2.2 ประเภทของชุดการสอน

สันทัด และพิมพ์ใจ (2525) ได้แบ่งชุดการสอนตามลักษณะการใช้ออกเป็น 3 ประเภทดังนี้

1. ชุดการสอนประกอบการบรรยาย เป็นชุดการสอนสำหรับใช้สอนผู้เรียนเป็นกลุ่มใหญ่ ซึ่งมักประกอบด้วยสื่อการสอนที่ใช้ประกอบการสอนแบบบรรยาย เพื่อเปลี่ยนบทบาทของครูให้พุดน้อยลง และเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น บางครั้งจึงเรียกว่า "ชุดการสอนสำหรับครู" จะมีเนื้อหาเพียงอย่างเดียว สื่อการสอนที่ใช้ เช่น สไลด์ फिल्मสตริป ภาพยนตร์ แผนภูมิ แผนภาพ วิดีทัศน์ แผ่นคำสอน และกิจกรรมกลุ่ม และชุดการสอนประเภทนี้มักจะบรรจุไว้ในกล่องที่มีขนาดพอเหมาะกับจำนวนสื่อการสอน

2. **ชุดการสอนสำหรับกิจกรรมกลุ่ม** เป็นชุดการสอนแบบกิจกรรมที่ยึดระบบการผลิตสื่อการสอน ตามหน่วยและหัวเรื่อง ที่จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ร่วมกันประกอบกิจกรรมเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ประมาณ 5-7 คน สำหรับใช้เรียนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ ชุดการสอนแบบกิจกรรมกลุ่มประกอบด้วยชุดย่อยที่มีจำนวนศูนย์ที่แบ่งไว้ในแต่ละหน่วย และในแต่ละศูนย์ จัดไว้ในรูปสื่อประสม อาจใช้ เป็นสื่อรายบุคคล หรือสื่อสำหรับกลุ่มผู้เรียนทั้งศูนย์จะใช้ร่วมกันได้

3. **ชุดการสอนรายบุคคล** เป็นชุดการสอนที่จัดระบบขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนใช้เรียนด้วยตนเองตามลำดับขั้นที่ระบุไว้ บางครั้งชุดการสอนแบบนี้เรียกว่า ชุดการเรียนรู้ โดยผู้เรียนสามารถเรียนด้วยตนเองตามความสนใจของแต่ละคนและ เรียนได้เร็วขึ้นตามอัตราความสามารถ ตลอดจนผู้เรียนสามารถประเมินผลการเรียนด้วยตนเอง เมื่อมีปัญหาระหว่างการเรียน ผู้เรียนจะปรึกษากันได้ และผู้สอนพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือทันทีในฐานะผู้ประสานงาน ผู้เรียนอาจนำชุดการสอนประเภทนี้ไปเรียนที่บ้านได้ด้วย

จึงเห็นได้ว่าชุดการสอนแต่ละประเภทล้วนเอื้ออำนวยประโยชน์อย่างมาก ทั้งผู้สอนและผู้เรียน ช่วยเปลี่ยนบทบาทของผู้สอนให้พุดน้อยลง เพราะมีสื่อต่าง ๆ มาช่วยขยายความรู้และประสบการณ์ให้ชัดเจนขึ้น ทำให้มีเวลาเอาใจใส่ดูแลผู้เรียนได้ทั่วถึง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนได้ด้วยตนเอง เรียนได้ตามลำดับขั้นตามความถนัด ตามความสามารถ รู้จักการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยมีผู้สอนเป็นผู้ช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ได้ง่าย รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

2.2.2.3 คุณค่าของชุดการสอน

สันทัด และพิมพ์ใจ (2525) ได้กล่าวถึงคุณค่าหรือประโยชน์ของชุดการสอนไว้ดังนี้

1. ช่วยสร้างความสนใจของผู้เรียนต่อสิ่งที่กำลังศึกษาอยู่ เพราะชุดการสอนจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนของตนมากที่สุด

2. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี เพราะผู้เรียนประกอบกิจกรรมด้วยตนเอง และสามารถเรียนได้ตามความสนใจ หรือความต้องการของตนเอง ตามอัตราความสามารถของผู้เรียน

3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ผิการตัดสินใจ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

4. ทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอิสระจากอารมณ์ของผู้สอน เพราะชุดการสอนสามารถทำให้ผู้เรียนเรียนได้ตลอด ไม่ว่าผู้สอนจะมีสภาพหรือความคับข้องทางอารมณ์มากน้อยเพียงใด

5. ช่วยให้การเรียนเป็นอิสระจากบุคลิกของผู้สอน เนื่องจากชุดการสอนทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้แทนครู แม้ว่าครูจะพูดหรือสอนไม่เก่ง แต่ผู้เรียนก็สามารถเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพจากชุดการสอน

6. ช่วยลดภาระสร้างความพร้อม และความมั่นใจให้แก่ครู เพราะชุดการสอนผลิตไว้เป็นหมวดหมู่ มีอุปกรณ์ กิจกรรม ตลอดจนข้อแนะนำไว้ให้พร้อม สามารถนำไปใช้ได้ทันที

7. ช่วยจัดปัญหาขาดแคลนครู เพราะชุดการสอนช่วยให้ผู้เรียนเรียนได้ด้วยตนเอง หรือต้องการความช่วยเหลือจากครูเพียงเล็กน้อย

8. ช่วยส่งเสริมการเรียนแบบต่อเนื่อง หรือการศึกษานอกระบบ เพราะชุดการสอนสามารถนำไปสอนผู้เรียนได้ตลอดเวลา และทุกสถานที่

9. แก้ปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะชุดการสอนสามารถทำให้ผู้เรียนเรียนได้ตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจ ตามเวลา และโอกาสที่เอื้ออำนวยแก่ผู้เรียนซึ่งแตกต่างกัน

10. เป็นประโยชน์สำหรับการเรียนการสอนแบบศูนย์การเรียน

11. การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ เพราะชุดการสอนผลิตขึ้นจากกลุ่มบุคคลที่มีความรู้ความชำนาญหลายด้าน และมีการทดลองใช้จนแน่ใจแล้วว่าได้ผลดี จึงได้นำออกใช้ทั่วไป

จากการศึกษาถึงความสำคัญของกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และชุดการสอน ทำให้ทราบว่าถ้านำชุดการสอนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ที่ผลิตขึ้นจากกลุ่มบุคคลที่มีความรู้ความชำนาญ และทดลองใช้จนแน่ใจแล้วว่ามีคุณภาพอย่างแท้จริงมาใช้ประกอบการสอน เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้สอนลดภาระในการสอน ช่วยสร้างความพร้อม และความมั่นใจให้แก่ครูผู้สอน นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเรียนได้อย่างมีความสุข มีอิสระในการตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง สามารถนำไปเรียนได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ ตอบสนองการแก้ปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนได้ จึงเท่ากับเป็นการช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างชุดการสอนแบบสื่อประสมในกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เนื้อหาที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่องเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม และ

ของใช้ส่วนตัว และเมื่อนำชุดการสอนไปใช้สอนกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แล้ว จะให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีความคงทนในการเรียนรู้สูงกว่าการสอนปกติอย่างไร

2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้

2.3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน การฝึกฝน หรือประสบการณ์ต่าง ๆ ทั้งที่โรงเรียน ที่บ้าน และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ (อารมณ, 2527)

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นสิ่งจำเป็นในการศึกษา ครูผู้สอนจะต้องมีการ ประเมินผลว่าการเรียนการสอนของครูและนักเรียนนั้นได้ผลแค่ไหน มีอะไรขาดตกบกพร่อง เพื่อที่จะหาทางแก้ไขต่อไป นั่นคือ เมื่อสอนจบบทเรียนตอนหนึ่งตอนใดแล้ว ควรจะทดสอบ ด้ว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในบทเรียนแค่ไหน ซึ่งเป็นการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของเด็ก (สุชา และสุรางค์, 2521)

การทดสอบผลสัมฤทธิ์ หมายถึง การนำแบบทดสอบไปวัดผลหลังจากที่สอนจบไป บทหนึ่ง เพื่อจะได้ทราบผลว่านักเรียนมีความรู้ความสามารถมีทักษะมากน้อยเพียงใด หรือ เป็นการทดสอบเพื่อต้องการที่จะทราบสัมฤทธิ์ผลหรือความสำเร็จของการเรียนที่เรียนมา แล้ว (สมบุญ, 2525)

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างขึ้นเพื่อวัดว่าผู้เรียนเรียนรู้มาก น้อยเพียงใด เป็นเครื่องมือวัดความรู้ความสามารถทางวิชาการที่เรียนผ่านมาแล้วนั่นเอง หรือเรียกว่าแบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้ในอดีต การสอบไล่ปลายปีก็จัดอยู่ในแบบทดสอบนี้ แต่ จะดีหรือเลวขึ้นอยู่กับคุณภาพของแบบทดสอบนั้น (ล้วน และอังคณา, 2527)

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ส่วนมากจะเป็นเครื่องมือช่วยให้ครูสามารถตัดสินผลสัมฤทธิ์ ของนักเรียนได้ เพราะเป็นวิธีประเมินพฤติกรรมของนักเรียน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนที่ใช้ในโรงเรียนมุ่งวัดความสำเร็จในวิชาทักษะต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์ของ การใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2 ประการคือ (เยาวดี, 2528)

1. เพื่อเป็นเครื่องมือในการวัดประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งเป็นข้อมูลสำหรับการจัดการเรียนการสอนเป็นรายบุคคล
2. เพื่อตรวจสอบความสามารถของบุคคลที่แตกต่างกัน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือวัด ระดับความสามารถในการเรียนรู้ และทักษะของผู้เรียนที่เกิดขึ้นหลังการเรียนการสอน

เพื่อที่จะจัดระดับการศึกษาให้สอดคล้องกับความสามารถของแต่ละบุคคล

จึงสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นคือผลอันเกิดจากการใช้แบบทดสอบไปวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามจุดประสงค์แล้วนำผลนั้นมาใช้เพื่อการประเมินผลการเรียนว่านักเรียนมีความรู้มีความก้าวหน้า มีความสามารถตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ รวมทั้งความรู้ และทักษะที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2.3.2 ความคงทนในการเรียนรู้

ความคงทนในการเรียนรู้ (Retention) ถือเป็นเรื่องที่อยู่ในเรื่องของการจำ จึงมีการเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ความคงทนในการจำ ดังนั้นเมื่อจะศึกษาความคงทนในการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจเรื่องของการจำด้วย

ความคงทนในการเรียนรู้ หรือความคงทนในการจำ หมายถึงการคงไว้ซึ่งผลการเรียน หรือความสามารถที่จะระลึกได้ต่อสิ่งที่เคยเรียน หรือเคยมีประสบการณ์การรับรู้มาแล้ว หลังจากที่ยังระยะไรรยะหนึ่ง (Adams, 1967)

การจำ หมายถึง การที่แสดงให้เห็นในลักษณะการตอบสนองในขณะนั้น เกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว โดยการแสดงให้เห็นทางปฏิกิริยาตอบสนองเป็นการจำเป็นที่มนุษย์สามารถรายงานสิ่งต่าง ๆ ที่ผ่านมาได้ถูกต้อง (โสภา, 2529)

การจำ หมายถึง ผลที่คงอยู่ในสมองหลังจากสิ่งเร้าได้หายไปจากสนามสัมผัสแล้ว ผลที่คงอยู่นี้จะอยู่ในรูปของรหัสใด ๆ ที่เป็นผลจากการโยงสัมพันธ์ (โสว, 2528)

การจำ หมายถึง ปริมาณการเรียนรู้ที่คงเหลือในสมองหลังจากที่ได้หยุดการฝึกฝนแล้ว โดยการสังเกตจากการกระทำของผู้อื่น (ศิริโสภาคย์, 2528)

การจำ หมายถึง ความสามารถในการแสดงให้รู้ได้ว่า ได้รู้ ได้ประสบ ได้จำสิ่งใดมาบ้าง คือการที่จิตใจ สมอง เก็บรวบรวมพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ได้พบเห็นมาแล้ว และยังรู้สึกว่ายังรู้จัก ยังระลึกได้แม้ว่าเวลาที่ผ่านไปจะเร็วหรือช้า (สติตย์, 2525)

ความคงทนในการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของการจำ ซึ่ง ชัยพร (2520) ได้จำแนกระบบของการจำไว้สามชนิดคือ

1. ระบบความจำความรู้สึกสัมผัส (Sensory memory) หมายถึง ความคงอยู่ของความรู้สึกสัมผัส หลังจากการเสนอสิ่งเร้าสิ้นสุดลง

2. ระบบความจำระยะสั้น (Short-term memory) เป็นการจำหลังการรับรู้สิ่งเร้าที่ได้รับการตีความจนเกิดการรับรู้แล้วอยู่ในความจำระยะสั้น เราใช้ความจำระยะสั้น

สำหรับการจำชั่วคราว เพื่อใช้ประโยชน์ในขณะที่จำเท่านั้น

3. ระบบความจำระยะยาว (Long-term memory) เป็นความจำที่มีความคงทนถาวร เราไม่รู้สึถึงสิ่งที่เราจำอยู่ แต่เมื่อต้องการใช้หรือมีสิ่งหนึ่งสิ่งใดสะกิดใจก็สามารถรื้อฟื้นขึ้นมาได้ ซึ่งเป็นความจำที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง

ชนิดของความจำที่มีคุณค่าคือความจำระยะยาว เพราะเป็นความจำที่มีความหมายแสดงถึงความเข้าใจต่อสิ่งที่ตนรู้จัก เป็นการตีความซึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิม ความเชื่อหรือความสนใจของแต่ละบุคคล สิ่งที่สำคัญที่จะช่วยให้เกิดความคงทนในการจำ คือลักษณะของการต่อเนื่องหรือสัมพันธ์กันของประสบการณ์ที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ และการทบทวนสิ่งที่เรียนรู้ไปแล้วอยู่เสมอ ช่วงเวลาที่ความจำระยะสั้นจะฝังตัวกลายเป็นความจำระยะยาวคือความคงทนในการจำในเวลาประมาณ 14 วัน หลังจากที่ได้เรียนรู้ผ่านไปแล้ว ฉะนั้นการวิจัยจึงกำหนดช่วงเวลาในการทดสอบความคงทนในการเรียนรู้หลังจากทำการสอนเสร็จสิ้นไปแล้วเป็นเวลาสองสัปดาห์ หรือ 14 วัน (ชัยพร, 2520)

การจำจะเกิดขึ้นได้นั้น Gagne' (1977) กล่าวว่าควรมีขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้และการจำ ดังนี้

1. การจูงใจ (Motivation phase) เป็นการชักจูงให้บุคคลเกิดการสนใจที่จะเรียนรู้
2. การเรียนรู้ (Apprehending phase) คือขั้นที่ผู้เรียนสามารถเข้าใจสถานการณ์ที่เป็นสิ่งเร้า
3. การปรุงแต่งสิ่งที่เรียนรู้ไว้เป็นความจำ (Acquisition phase) เป็นขั้นที่มีการเปลี่ยนแปลงให้เกิดเป็นความสามารถอย่างใหม่ขึ้น
4. ความสามารถในการสะสมสิ่งเร้าเก็บไว้เป็นความจำ (Retention phase) เป็นการนำสิ่งที่เรียนรู้มาไปเก็บไว้ในส่วนของความจำในช่วงเวลาหนึ่ง
5. การรื้อฟื้น (Recall phase) เป็นการนำสิ่งที่เรียนไปแล้วและเก็บเอาไว้ในออกมาใช้ในลักษณะของการกระทำที่สังเกตได้
6. การสรุปหลักการ (Generalization phase) เป็นความสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้แล้วไปประยุกต์ใช้กับสิ่งเร้าใหม่ที่ประสบ
7. การลงมือปฏิบัติ (Performance phase) เป็นขั้นการแสดงพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเรียนรู้

8. การสร้างผลย้อนกลับ (Feedback phase) เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้รับทราบผลการเรียนรู้

ความคงทนในการเรียนรู้หรือความคงทนในการจำ เป็นสิ่งมีคุณค่าอย่างยิ่ง ที่ผู้สอนต้องการให้ผลของการเรียนคงไว้ที่สมองของผู้เรียนนานที่สุด และยังระลึกได้ ถึงแม้ว่าเวลาจะผ่านไปเร็วหรือช้าก็ตาม ความจำที่มีค่ามากคือความจำระยะยาว เพราะเป็นความจำที่มีความหมาย แสดงถึงความเข้าใจ สามารถดึงประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับประสบการณ์ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ และตีความได้ถูกต้อง ความคงทนในการเรียนรู้จะมีระยะเวลาที่จำประมาณ 14 วัน ดังนั้นช่วงเวลาของการทดสอบความคงทนในการเรียนรู้ จึงใช้ช่วงเวลาหลังจากทำการสอนเสร็จแล้วเป็นเวลา 2 สัปดาห์หรือ 14 วัน

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอน

ชุดการสอนได้ถูกนำมาใช้ในรูปแบบต่าง ๆ กัน นักการศึกษาจึงได้ให้ความสนใจในการศึกษาค้นคว้าวิจัยเป็นจำนวนมาก ทำให้ชุดการสอนถูกนำมาใช้อย่างมีแบบแผน และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้ที่ทำการวิจัยได้แก่

วัฒนา (2533) ได้ทำการวิจัยโดยเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องพืชโดยเปรียบเทียบการเรียน โดยชุดการสอนกับการสอนปกติ กลุ่มนักเรียนเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านนางรองยุทธการราชบุรีวิทยาคาร จำนวน 33 คน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองที่เรียนจากชุดการสอนสูงกว่าการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พัชร (2533) ได้ทำการวิจัยเพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพ รวมทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับศูนย์การเรียนในกลุ่มวิชาชีพสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยแผ่นดินของเรา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 40 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนจากชุดการสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ประสิทธิ์ (2525) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในการเรียนรู้จากชุดการเรียนด้วยตนเองในกลุ่มวิชาชีพสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 105 คน ที่ให้ผลย้อนกลับแบบต่าง ๆ โดยเปรียบเทียบกับการสอนปกติ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนจากชุดการเรียนด้วยตนเองที่ให้ผลย้อน

กลับแบบมีเหตุผล และกลุ่มที่เรียนจากชุดการเรียนด้วยตนเองแบบให้เหตุผลและสรุป มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนจากการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ความคงทนในการเรียนรู้ของกลุ่มที่เรียนจากชุดการเรียนด้วยตนเองทั้งสองกลุ่มกับกลุ่มที่เรียนจากการสอนปกติไม่แตกต่างกัน

วิมลศรี (2521) ได้ทำการวิจัยโดยการสร้างชุดการสอนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเรื่องการอนุรักษ์ดินและการอนุรักษ์น้ำ ในการสอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเมืองใหม่ และโรงเรียนทะเลชุบศร จังหวัดลพบุรี ของโครงการส่งเสริมสมรรถภาพการสอนจุฬา ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยชุดการสอนกับกลุ่มที่เรียนโดยการสอนตามปกติ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศิริพงษ์ (2518) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการจำโดยใช้ชุดการเรียนด้วยตนเองในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม จำนวน 35 คน ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มที่ศึกษาโดยใช้ชุดการเรียนด้วยตนเอง และกลุ่มที่เรียนกับครูตามปกติไม่แตกต่างกัน แต่ความคงทนในการเรียนรู้ของกลุ่มที่ศึกษาโดยใช้ชุดการเรียนด้วยตนเองสูงกว่ากลุ่มที่เรียนกับครูตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุปราณี (2518) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากชุดสื่อการสอนที่เรียนด้วยตนเองในวิชาวิทยาศาสตร์" โรงเรียนศิริกุลพิทยานาน 45 คน ผลการวิจัยปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากชุดสื่อการสอนที่เรียนด้วยตนเอง สูงกว่านักเรียนที่เรียนจากการบรรยาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Gardiner (1986) ได้ทำการศึกษาโดยการวิเคราะห์เชิงทดลอง โดยใช้ยุทธวิธีการสอน การใช้ช่วงเวลาสอน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์และเจตคติของนักเรียนที่เรียนอ่อนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในวิชาสังคมศาสตร์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อจะศึกษาเปรียบเทียบถึงผลของยุทธวิธีการสอนที่แตกต่างกัน 2 อย่าง และช่วงเวลาที่สอน

ยุทธวิธีที่ใช้ได้แก่ 1.ชุดการสอนแบบ Multisensory ซึ่งจะสอนเนื้อหาเดียวโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 4 และ 2.การสอนแบบปกติที่ใช้การบรรยาย และมีสื่อประเภท

ภาพประกอบ ซึ่งมีกระบวนการดังนี้ มีการทดสอบก่อนเรียน การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทันที และทั้งช่วงเวลาในการทดสอบ และใช้ช่วงเวลาในการสอน คือช่วงเวลาเช้า และช่วงเวลาย่ำ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนจากชุดการสอนสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 การสอนในช่วงเวลาที่แตกต่างกันจะให้ผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลจากการศึกษาของนักวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอน จะเห็นได้ว่าชุดการสอนมีประสิทธิภาพสามารถทำให้ผู้เรียนในกลุ่มประถมศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความคงทนในการเรียนรู้สูงกว่าการสอนตามปกติและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนโดยใช้ชุดการสอนจากการค้นคว้าเอกสาร และผลงานการวิจัยของนักการศึกษาอาจสรุปได้ดังนี้

1. งานวิจัยเกี่ยวกับชุดการสอนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในระดับประถมศึกษา

นักการศึกษาได้ทำการศึกษาวิจัย เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนกับการสอนปกติ ผลของการวิจัยพบว่า

นักเรียนกลุ่มที่เรียนจากชุดการสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนจากการสอนปกติ ได้แก่ วัฒนา (2533), พงษ์ (2533) ประสิทธิ์ (2525), สุปราณี (2518) และ Gardiner (1986)

นักเรียนกลุ่มที่เรียนจากชุดการสอนและกลุ่มที่เรียนจากการสอนปกติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน ได้แก่ วิมลศรี (2522) และ ศิริพงษ์ (2518)

นักเรียนกลุ่มที่เรียนจากชุดการสอนมีความคงทนในการเรียนรู้สูงกว่ากลุ่มที่เรียนจากการสอนปกติ ได้แก่ ศิริพงษ์ (2518)

นักเรียนกลุ่มที่เรียนจากชุดการสอนและกลุ่มที่เรียนจากการสอนปกติมีความคงทนในการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน ได้แก่ ประสิทธิ์ (2525)

2. งานวิจัยเกี่ยวกับชุดการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับประถมศึกษา แบบ Multisensory

นักการศึกษาได้ทำการศึกษาวิเคราะห์เชิงทดลองยุทธวิธีการสอน โดยใช้ชุดการสอนแบบ Multisensory และการสอนแบบปกติโดยใช้ช่วงเวลาสอนต่างกัน แบบทดสอบ และ

เจตคติในวิชาสังคมศาสตร์ ผลของการศึกษา Gardiner (1986) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนจากชุดการสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

การสอนในช่วงเวลาที่แตกต่างกันจะให้ผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเอกสาร และแนวคิดของนักการศึกษา ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ทราบ ว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้จริงจัง เพราะผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามลำดับขั้นตามความถนัดตามความสามารถของแต่ละบุคคล ผู้เรียนสามารถประเมินผลการเรียนของตนเองได้ และมีสื่อต่าง ๆ มาช่วยขยายประสบการณ์ให้ชัดเจนขึ้น ช่วยทำให้เกิดความรู้ และความจำที่ดี จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนจากชุดการสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการสอนปกติ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยใช้ชุดการสอนกับการสอนปกติ โดยใช้เนื้อหาที่ 2 ชีวิตในบ้าน เรื่องเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม และของใช้ส่วนตัว แบ่งออกเป็น 2 เรื่องย่อยคือ 1. เรื่องของเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม 2. ของใช้ส่วนตัว ซึ่งนำมาสร้างเป็นชุดการสอนแบบศูนย์การเรียน และใช้สื่อประสม จำนวน 21 ศูนย์ และศูนย์สำรองจำนวน 1 ศูนย์ ที่ยังไม่เคยมีผู้ทำการศึกษาวิจัยในศึกษาเช่นนี้มาก่อน ผู้วิจัยคาดว่าเมื่อได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าวแล้ว จะทำให้ได้สร้างชุดการสอนที่มีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการเรียนการสอนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตได้แพร่หลายยิ่งขึ้น